

नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेड
थापाथली, काठमाडौं

कानून सेवा, ङ तह, प्रबन्धक (कानून) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

१. पाठ्यक्रमको परिचय :

(क) तह र पद: तह ङ, प्रबन्धक (कानून)

(ख) सेवा: कानून

(ग) परीक्षाको किसिम: लिखित र अन्तर्वार्ता

(घ) पाठ्यक्रमको उद्देश्य : कम्पनीको तह ङ, प्रबन्धक (कानून) पदका लागि निर्धारित कार्यविवरणलाई दृष्टिगत गरी उक्त पदको कार्यसम्पादनको लागि कम्पनीको कार्यक्षेत्र र कार्य प्रकृतिसँग सम्बन्धित व्यावसायिक एवं व्यवस्थापकीय कार्यसम्पादन एवं सान्दर्भिक कानूनका बारेमा सैद्धान्तिक र व्यावहारिक ज्ञानको परीक्षण गर्नु प्रस्तुत पाठ्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

२. पाठ्यक्रम योजना

यो पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसङ्ख्या X अङ्क	समय
पथम	व्यवस्थापन, बीमा र पुनर्बीमा तथा सेवा सम्बन्धी कानूनहरु	१००	४०	विषयगत	४ प्रश्न X ५ अङ्क ८ प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	६ प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत - समस्या समाधान	२ प्रश्न X २० अङ्क	

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

३. द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ । तर प्रथमपत्रको व्यवस्थापन सम्बन्धी खण्ड बाट सोधिने एउटा प्रश्नको उत्तर अनिवार्य रूपमा अंग्रेजी भाषामा दिनुपर्नेछ ।
- प्रथम र द्वितीयपत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने प्रश्नसङ्ख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरुको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि

नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेड
थापाथली, काठमाडौं

कानून सेवा, ढ तह, प्रबन्धक (कानून) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
(संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस
पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।

६. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित
गराइनेछ ।

७. पाठ्यक्रम लागू मिति :-

नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेड
थापाथली, काठमाडौं
कानून सेवा, ८ तह, प्रबन्धक (कानून) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र:-

व्यवस्थापन, बीमा र पुनर्बीमा तथा सेवा सम्बन्धी कानूनहरु

खण्ड (क) :- (४०% अङ्क)

(यस खण्डबाट एउटा प्रश्न अंग्रेजी भाषामा सोधिनेछ र सोको उत्तर अंग्रेजी भाषामा दिनुपर्नेछ ।)

१. व्यवस्थापन सम्बन्धी

- १.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र आधारभूत सिद्धान्तहरु
- १.२ व्यवस्थापनका विभिन्न प्रकार, व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरु
- १.३ रणनीतिक योजना तथा विकास, दूरदृष्टि, लक्ष्य र उद्देश्य, SWOT Analysis
- १.४ सङ्गठनका सिद्धान्त: आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणको सीमा, पदसोपान (Hierarchy) एवं संरचना
- १.५ नेतृत्व, सञ्चार, समन्वय, सुपरीवेक्षण, व्यवस्थापकीय क्षमता, सञ्चार नियन्त्रण, अनुगमन
- १.६ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS)
- १.७ निर्णय प्रक्रिया, निर्णय प्रक्रियामा सूचना प्रविधिको उपयोग
- १.८ मानव संसाधन व्यवस्थापन प्रणाली, मानव संसाधन योजना, भर्ना तथा छनौट, कार्यढाँचा, सङ्गठनात्मक संस्कृति, समूह गतिशीलता
- १.९ तालिम तथा विकास, उत्तराधिकार योजना, क्षमता अभिवृद्धि, वृत्तिविकास, उत्प्रेरणा, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन, लचकदार कार्यशैली (Flexible Working Style)
- १.१० प्रमुख र कर्मचारी सम्बन्ध (Boss and Subordinate Relationship), श्रम सम्बन्ध (Labour Relation), गुनासो व्यवस्थापन, सङ्कट व्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन

खण्ड (ख) :- (६०% अङ्क)

२. बीमा/पुनर्बीमा सम्बन्धी (३० अङ्क)

- २.१ बीमाको उत्पत्ति र विकास
- २.२ बीमाको परिचय, परिभाषा तथा महत्व
- २.३ बीमाको किसिम
- २.४ बीमाका आधारभूत सिद्धान्तहरु
- २.५ बीमा व्यवसायमा बीमा मध्यस्थकर्ताको भूमिका (बीमा अभिकर्ता, बीमा सभेयर तथा बीमा दलाल)
- २.६ हाल नेपालको बीमा बजारको स्थिति
- २.७ राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको विकासमा बीमा क्षेत्रको भूमिका
- २.८ जीवन तथा निर्जीवन बीमालेखको शर्त एवं सुविधा
- २.९ नेपालको पूँजी बजार
- २.१० बीमा व्यवसाय व्यवस्थापनका महत्वपूर्ण पक्षहरु :
  - २.१०.१ अण्डरराइटिङ
  - २.१०.२ पुनर्बीमा
  - २.१०.३ दाबी व्यवस्थापन
- २.११ जोखिम
  - २.११.१ जोखिमका प्रकारहरु
  - २.११.२ जोखिम व्यवस्थापन गर्ने पद्धति
- २.१२ बीमा समिति र यसको भूमिका
- २.१३ पुनर्बीमाको परिचय, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र पुनर्बीमाले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका, पुनर्बीमाको प्रकार, रिस्क प्रोफाइल (Risk Profile), आवश्यकता र महत्व
- २.१४ पुनर्बीमाको रेट्रोसेसन (Retrocession) को महत्व र पुनर्बीमाको भूमिका

नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेड
थापाथली, काठमाडौं

कानून सेवा, ८ तह, प्रबन्धक (कानून) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.१५ पुनर्बीमा दलाल र यसको भूमिका
- २.१६ पुनर्बीमा बजार
- २.१७ नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेडको परिचय, सङ्गठनात्मक संरचना, कार्यक्षेत्र, विद्यमान अवस्था, अवसर, चुनौती तथा सम्भावना
- २.१८ नेपालको अर्थतन्त्रका विशेषताहरू
- २.१९ नेपालमा बैङ्क (नेपाल राष्ट्र बैङ्क, वाणिज्य बैङ्क, विकास बैङ्क) तथा वित्तीय संस्थाहरू सम्बन्धी सामान्य जानकारी

३. बीमा/पुनर्बीमा सम्बन्धी कानूनहरू

- ३.१ बीमा ऐन, २०४९ तथा बीमा नियमावली, २०४९
- ३.२ बीमा समितिबाट जारी पुनर्बीमा व्यवसाय (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६
- ३.३ नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेडको कर्मचारी सेवा, शर्त विनियमावली, २०७६ (संशोधन सहित)
- ३.४ बीमकको संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- ३.५ बीमकको लगानी निर्देशिका, २०७५
- ३.६ बीमा दाबी भुक्तानी निर्देशिका, २०७६
- ३.७ निर्जीवन तथा पुनर्बीमा व्यवसाय गर्ने बीमकको बीमाङ्गीय मूल्याङ्कन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६
- ३.८ पुनर्बीमा दलाल (ब्रोकर) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८
- ३.९ धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ र धितो दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३
- ३.१० कम्पनी ऐन, २०६३
- ३.११ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३
- ३.१२ आयकर ऐन, २०५८

नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेड
थापाथली, काठमाडौं
कानून सेवा, ८ तह, प्रबन्धक (कानून) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीयपत्र - सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - ५० अङ्क

(३ प्रश्न × १० अङ्क, १ प्रश्न × २० अङ्क)

१. कानूनको परिचय र सामान्य सिद्धान्त
  - १.१ कानूनको अर्थ, महत्व र कानूनका स्रोतहरू
  - १.२ संविधानवाद: सिद्धान्त र व्यवहार
  - १.३ कानूनको शासन
  - १.४ शक्ति पृथकीकरण र शक्ति सन्तुलन
  - १.५ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त
  - १.६ मौलिक हक र सोको प्रचलन
२. कानून र न्यायका सैद्धान्तिक पक्षहरू
  - २.१ सारवान कानून र कार्यविधि कानूनको परिचय र भिन्नता
  - २.२ प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्त
  - २.३ प्रमाण परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था
  - २.४ कानून व्याख्याका सिद्धान्त
  - २.५ दण्डका सिद्धान्त
  - २.६ नजीरका सिद्धान्त
  - २.७ पीडित राहत शास्त्रका सिद्धान्त
  - २.८ विलम्बको सिद्धान्त
  - २.९ दण्डका सिद्धान्त
  - २.१० फौजदारी न्यायका मान्य सिद्धान्त
  - २.११ फौजदारी न्याय प्रशासन र देवानी न्याय प्रशासनको आधारभूत भिन्नता
  - २.१२ फौजदारी तथा देवानी संहिताका आधारभूत पक्षहरू
  - २.१३ देवानी र फौजदारी कार्यविधि
  - २.१४ विशेष र संक्षिप्त कार्यविधि
३. कानून तर्जुमा तथा कानूनका विविध पक्ष
  - ३.१ ऐन, नियम, विनियम, कार्यविधि र गठन आदेशको परिचय
  - ३.२ कानून तर्जुमा सम्बन्धी सामान्य जानकारी (ढाँचा र संरचना)
  - ३.३ सन्धि सम्झौता निर्माण
  - ३.४ कानूनी लिखत सम्बन्धी ज्ञान र मस्यौदा सम्बन्धी सीप
  - ३.५ व्यवस्थापन विधि
  - ३.६ प्रत्यायोजित व्यवस्थापन
  - ३.७ प्रशासकीय कानून र प्रशासनिक निकायका न्यायिक अधिकार
४. कानून तथा न्याय सम्बन्धी समसामयिक विषय
  - ४.१ मानव अधिकार र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको अवधारणा, मानव अधिकारको संरक्षण र संवर्द्धनमा नेपालमा भएका कानूनी व्यवस्था

नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेड

थापाथली, काठमाडौं

कानून सेवा, न तह, प्रबन्धक (कानून) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.२ सार्वजनिक सरोकारको विवाद र रिट
- ४.३ न्यायिक सक्रियता र आत्मसंयम
- ४.४ पीडित न्याय प्रणालीको अवधारणा र प्रयोग
- ४.५ वातावरणीय न्यायको अवधारणा
- ४.६ उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी
- ४.७ विवाद समाधानको वैकल्पिक उपाय (Alternative Dispute Resolution)

खण्ड (ख) - ५० अङ्क

(३ प्रश्न × १० अङ्क, १ प्रश्न × २० अङ्क)

1. अदालती काम कारबाही
  - 1.1. हकदैया, हदम्याद, म्याद र तारेख
  - 1.2. अदालतको अधिकार क्षेत्र
  - 1.3. लिखतहरूको दर्ता र दरपिठ
  - 1.4. कोर्ट फी, धरौटी र जमानी
  - 1.5. बयान, बकपत्र, वारेसनामा, सकारनामा
  - 1.6. अन्तरकालीन आदेश तथा अन्तरिम आदेश
  - 1.7. प्रमाण परीक्षण
  - 1.8. फैसला सम्बन्धी सैद्धान्तिक र व्यावहारिक ज्ञान
  - 1.9. पुनरावेदन तथा फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था
2. कानूनको व्यावहारिक पक्ष
  - 2.1. सरकारवादी मुद्दाको अनुसन्धान र अभियोजन
  - 2.2. थुनछेक सम्बन्धी प्रक्रिया
  - 2.3. कानूनी राय
  - 2.4. बहसकला तथा बहस व्यवस्थापन
  - 2.5. ठेक्का पट्टा, सम्झौता, करारनामा, अन्तर्राष्ट्रिय ठेक्कापट्टा, सन्धि सम्झौता
  - 2.6. मुद्दाको कारवाही, सुनुवाई र फैसला तथा फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी व्यवस्था
  - 2.7. बीमा क्षेत्रमा न्याय सम्पादनको प्रक्रिया र अवस्था
3. बीमा/पुनर्बीमा सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था
  - 3.1. बीमा ऐन, २०४९ तथा बीमा नियमावली, २०४९
  - 3.2. बीमा समितिबाट जारी पुनर्बीमा व्यवसाय (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६
  - 3.3. नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेडको कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०७६ (संशोधन सहित)
  - 3.4. बीमकको संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
  - 3.5. बीमकको लगानी निर्देशिका, २०७५
  - 3.6. बीमा दावी भुक्तानी निर्देशिका, २०७६

नेपाल पुनर्बीमा कम्पनी लिमिटेड
थापाथली, काठमाडौं

कानून सेवा, न तह, प्रबन्धक (कानून) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 3.7. निर्जीवन तथा पुनर्बीमा व्यवसाय गर्ने बीमकको बीमाङ्गीय मूल्याङ्कन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६
- 3.8. पुनर्बीमा दलाल (ब्रोकर) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८
- 3.9. धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ र धितो दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३
4. सेवासँग सम्बन्धी कानूनहरु
  - 4.1. कम्पनी ऐन, २०६३
  - 4.2. करार सम्बन्धी कानून
  - 4.3. मध्यस्थता सम्बन्धी कानून
  - 4.4. सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४
  - 4.5. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
  - 4.6. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
  - 4.7. सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐन, २०६४
  - 4.8. नेपाल कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१०
  - 4.9. बोनस ऐन, २०३० तथा बोनस नियमावली, २०३९
  - 4.10. अपराध पीडित संरक्षण ऐन, २०७५
  - 4.11. बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३
  - 4.12. विद्युतीय कारोबार सम्बन्धी ऐन, २०६३
  - 4.13. सम्पत्ति शुद्धीकरण (Money Laundering) निवारण ऐन, २०६४
  - 4.14. मुलुकी देवानी संहिता, २०७४
  - 4.15. मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४
  - 4.16. प्रमाण ऐन, २०३१
  - 4.17. फौजदारी अपराध संहिता, २०७४
  - 4.18. मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४,
  - 4.19. फौजदारी कसुर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ ।